

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

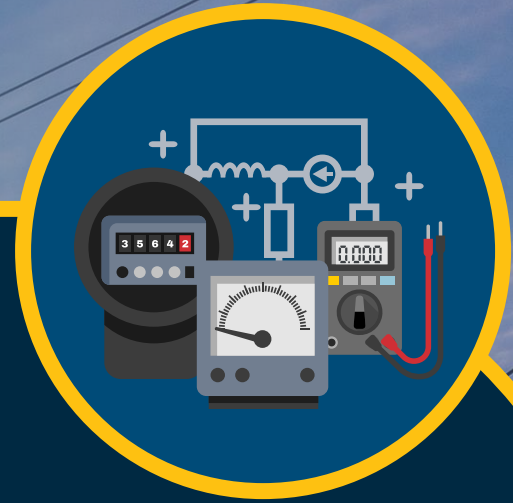
รหัสวิชา ว23102 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เรื่อง กระแสไฟฟ้าและความต่างศักย์ไฟฟ้า
ของตัวนำไฟฟ้ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร (2)

ครูผู้สอน ครูตติรส พงษาวดาร

ครูศรีไพร แต้งอ่อน

เรื่อง
กระแสไฟฟ้าและ
ความต่างศักย์ไฟฟ้า
ของตัวนำไฟฟ้ามีความสัมพันธ์
กันอย่างไร (2)

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. วิเคราะห์และอธิบาย
ความสัมพันธ์ระหว่าง
กระแสไฟฟ้า
ความต่างศักย์ไฟฟ้า
และความต้านทานไฟฟ้า

ใบกิจกรรมที่ 1

กระแสไฟฟ้าและ
ความต่างศักย์ไฟฟ้า
ของตัวนำไฟฟ้า
มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

ดาวน์โหลดใบกิจกรรมได้จาก www.dltv.ac.th

ใบกิจกรรมที่ 1

กระแสไฟฟ้าและความต่างศักย์ไฟฟ้าของตัวนำไฟฟ้า
มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

จุดประสงค์

วิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างกระแสไฟฟ้าที่ผ่านลวดนิโครมและความต่างศักย์ไฟฟ้าคร่อมลวดนิโครมจากการเขียนกราฟ

วัสดุและอุปกรณ์

1. ถ่านไฟฉายขนาด 1.5 V	4 ก้อน
2. สายไฟฟ้านิลลิกเกอร์	6 เส้น
3. กระดาษถ่านขนาด 4 ก้อน	1 อัน
4. โวลต์มิเตอร์	1 เครื่อง
5. แอมป์มิเตอร์	1 เครื่อง
6. สวิตช์แบบโยก	1 อัน
7. ลวดนิโครมเบอร์ 26 ความยาว 1 m	1 เส้น

วิธีการดำเนินการ

1. ต่อวงจรไฟฟ้าที่ประกอบด้วยถ่านไฟฉาย 1 ก้อน สวิตช์ สายไฟฟ้านิลลิกเกอร์ ลวดนิโครมยาว 1 เมตร ที่ขดเป็นเกลียวและแอมป์มิเตอร์แบบต่อเรียงกัน แล้วต่อโวลต์มิเตอร์คร่อมปลายทั้งสองข้างของลวดนิโครม ดังภาพ

ลวดนิโครม

2. กดสวิตช์เพื่อให้วงจรปิด อ่านค่ากระแสไฟฟ้าและความต่างศักย์ไฟฟ้า บันทึกผลลงในใบงานที่ 1 แล้วยกสวิตช์ขึ้น
3. ทำซ้ำข้อที่ 1-2 โดยเพิ่มถ่านไฟฉายที่ละก้อนต่อเรียงกันไปแบบอนุกรมจนครบ 4 ก้อน
4. เขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างค่ากระแสไฟฟ้าที่ผ่านลวดนิโครมและค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าคร่อมลวดนิโครม โดยให้ค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าเป็นแกนนอน และค่ากระแสไฟฟ้าเป็นแกนตั้งในใบงานที่ 1
5. วิเคราะห์และอภิปรายความสัมพันธ์ระหว่างกระแสไฟฟ้าที่ผ่านลวดนิโครมและความต่างศักย์ไฟฟ้าคร่อมลวดนิโครมจากการกราฟ

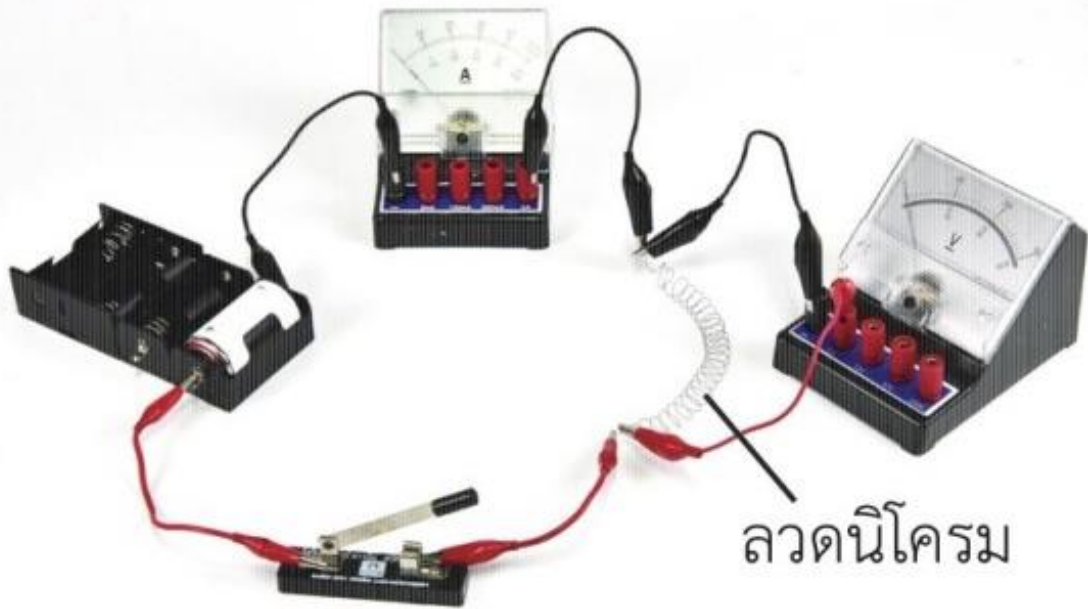
ข้อควรระวัง

เมื่ออ่านค่ากระแสไฟฟ้าและค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าแล้วต้องยกสวิตช์ขึ้นทุกครั้งทันที เพื่อไม่ให้กระแสไฟฟ้าในวงจรเป็นเวลานาน ซึ่งจะทำความร้อนลวดนิโครม และค่าที่วัดได้จะมีความคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ต้องระวังไม่ให้ลวดนิโครมและกันเพราะจะทำให้เกิดไฟฟ้าลัดวงจร

ก่อนเริ่มทำกิจกรรม

วิธีดำเนินกิจกรรมมีขั้นตอนโดยสรุปอย่างไร

ต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย
ของขดลวดนิโครม
วัดค่ากระแสไฟฟ้าและ
ค่าความต่างศักย์ไฟฟ้า
คร่อมลวดนิโครม

คำถามทบทวนความรู้

ค่ากระแสไฟฟ้าที่ผ่านลวดนิโครม
และความต่างศักย์ไฟฟ้า
คร่อมลวดนิโครม
มีความสัมพันธ์กันอย่างไร

คำตอบ

ค่ากระแสไฟฟ้าและความต่างศักย์ไฟฟ้า
ที่ผ่านลวดนิโครมมีความสัมพันธ์กัน
โดยเมื่อค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น
ค่ากระแสไฟฟ้าก็เพิ่มขึ้น

คำถามทบทวนความรู้

จากกิจกรรม กราฟความสัมพันธ์
ระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้า
และค่ากระแสไฟฟ้า
ที่ผ่านลวดนิโครม มีลักษณะอย่างไร

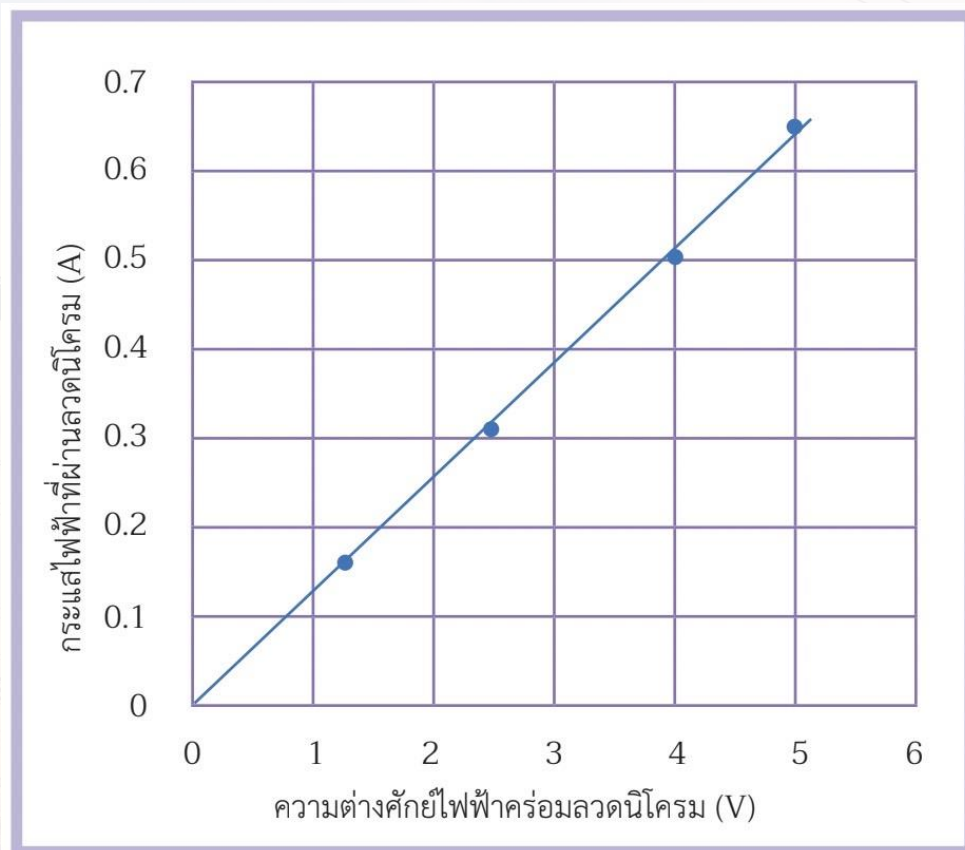

คำตอบ

เป็นกราฟเส้นตรง
ที่มีความชันเป็นบวก

Q

A

คำถามท้ายกิจกรรม

1. จากกิจกรรม ความชันของกราฟ
ความสัมพันธ์ระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้า
และค่ากระแสไฟฟ้าที่ผ่านลวดนิโครม
มีค่าเท่าไร

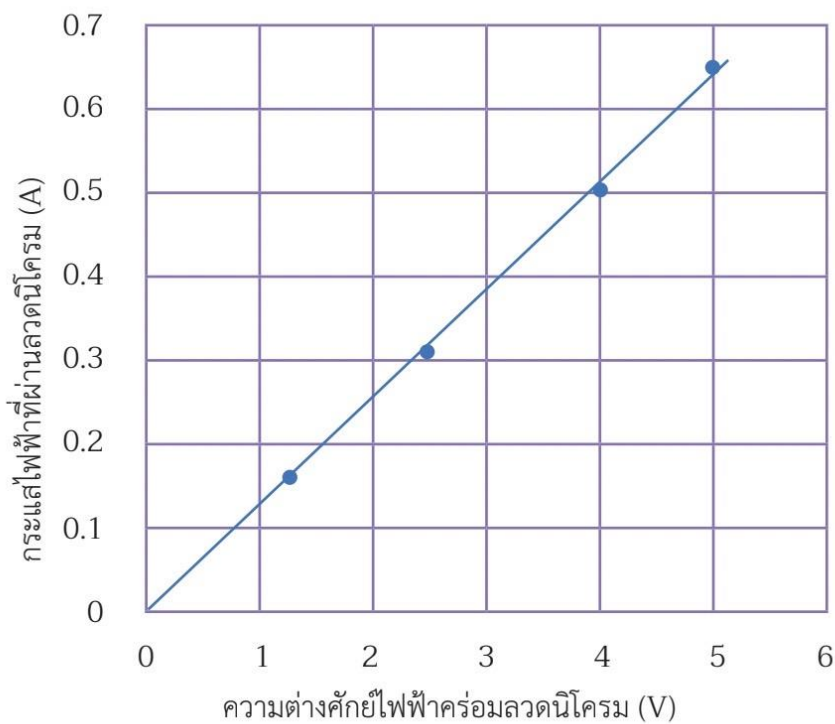
คำตอบ

วิธีการหาความชันของกราฟ

$$\text{ความชัน} = \frac{\Delta y}{\Delta x}$$

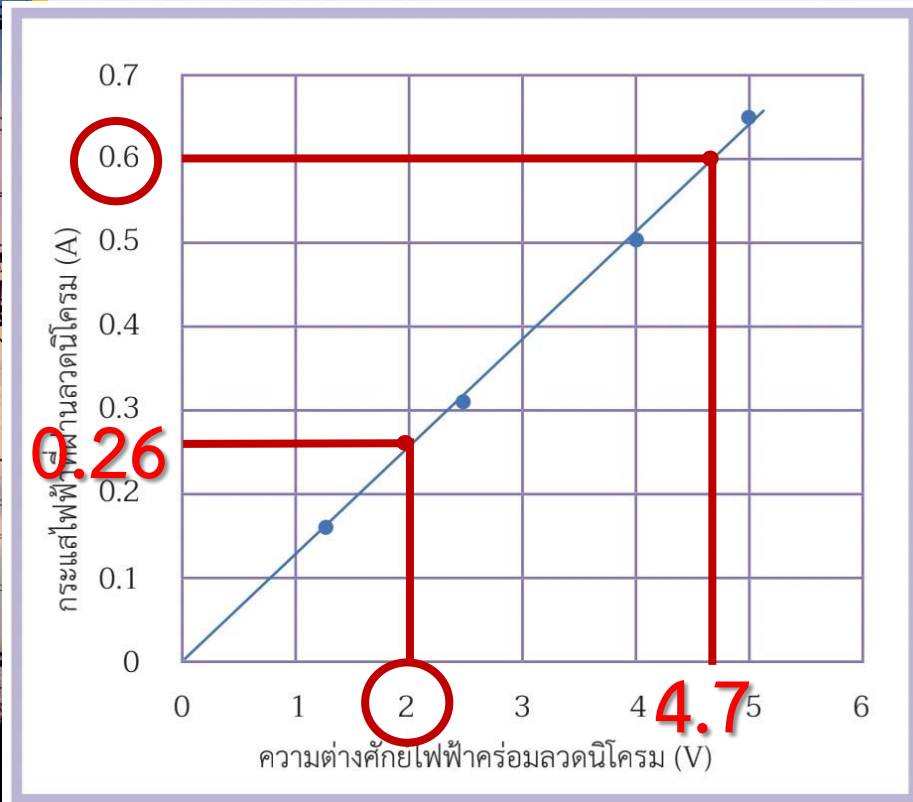
$$\text{ความชัน} = \frac{y_2 - y_1}{x_2 - x_1}$$

$$\text{ความชัน} = \frac{I_2 - I_1}{V_2 - V_1}$$

วิธีการหาความชันของกราฟ

$$\text{ความชัน} = \frac{I_2 - I_1}{V_2 - V_1}$$

$$\text{ความชัน} = \frac{0.6 - 0.26}{4.7 - 2}$$

$$\text{ความชัน} = \frac{0.34}{2.7}$$

$$\text{ความชัน} = 0.13$$

 Q A

คำถามท้ายกิจกรรม

2. ค่าความชันของกราฟความสัมพันธ์ระหว่าง
ความต่างศักย์ไฟฟ้าและค่ากระแสไฟฟ้า
ที่ผ่านลวดนิโครม มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วน
ระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้า
หรือไม่ อย่างไร

คำตอบ

สัมพันธ์กัน โดยอัตราส่วนระหว่าง
ความต่างศักย์ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้า มีค่าเท่ากับ
ส่วนกลับของความชันความชันของกราฟ
ความสัมพันธ์ระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้า
และค่ากระแสไฟฟ้าที่ผ่านลวดนิโครม

Q

A

คำถามท้ายกิจกรรม

3. จากกิจกรรมสรุปได้ว่าอย่างไร

คำตอบ

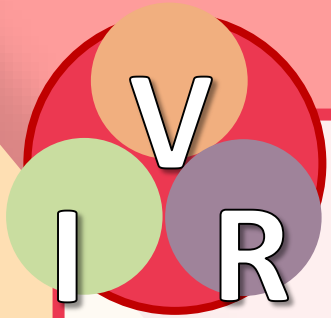
ค่ากระแสไฟฟ้าและความต่างศักย์ไฟฟ้า
ที่ผ่านขดลวดนิโครมมีความสัมพันธ์กัน
โดยเมื่อมีค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าเพิ่ม
ค่ากระแสไฟฟ้าจะเพิ่มตาม

คำตอบ

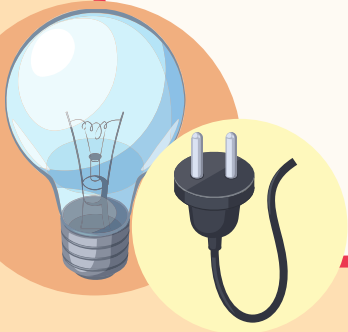
เมื่อเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
ความต่างศักย์ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้า
จะได้กราฟเส้นตรงผ่านจุดกำเนิด
โดยที่อัตราส่วนระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้า
และกระแสไฟฟ้ามีค่าคงที่

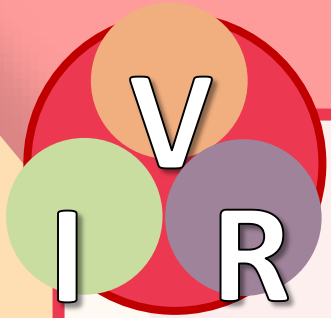

จากอัตราส่วนระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้ามีค่าคงที่

$$\frac{V}{I} = \text{ค่าคงที่}$$

เรียกค่าคงที่นี้ว่า ความต้านทานไฟฟ้า (Resistance) มีสัญลักษณ์เป็น R
มีหน่วยเป็น โวลต์ต่อแอมแปร์ หรือ โอห์ม

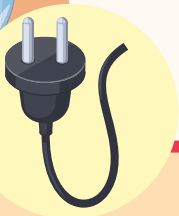
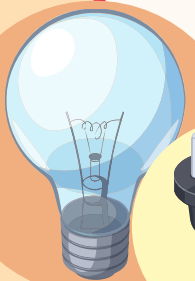

จากอัตราส่วนระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้ามีค่าคงที่

$$\frac{V}{I} = R$$

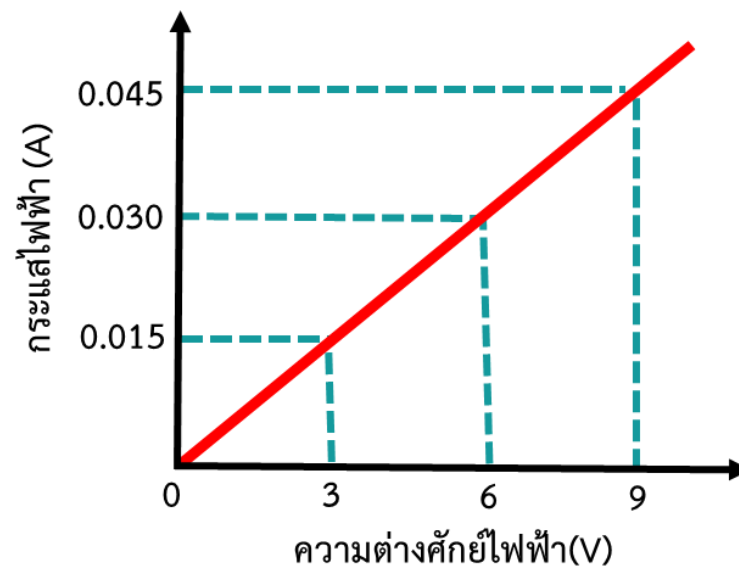
เรียกค่าคงที่นี้ว่า ความต้านทานไฟฟ้า (Resistance) มีสัญลักษณ์เป็น R
มีหน่วยเป็น โวลต์ต่อแอมแปร์ หรือ โอห์ม

คำถามทบทวนความรู้

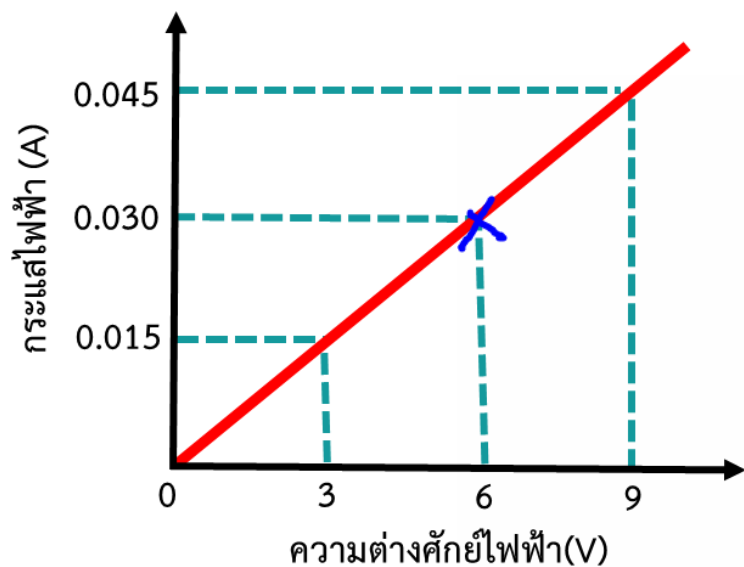
กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง
ความต่างศักย์ไฟฟ้าที่คร่อม
ตัวต้านทานไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้า
ที่ผ่านตัวต้านทานไฟฟ้านั้นดังภาพ
ตัวต้านทานไฟฟ้านี้
มีค่าความต้านทานเป็นเท่าใด

คำตอบ

ความต้านทานไฟฟ้า = อัตราส่วนระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้า
และกระแสไฟฟ้า

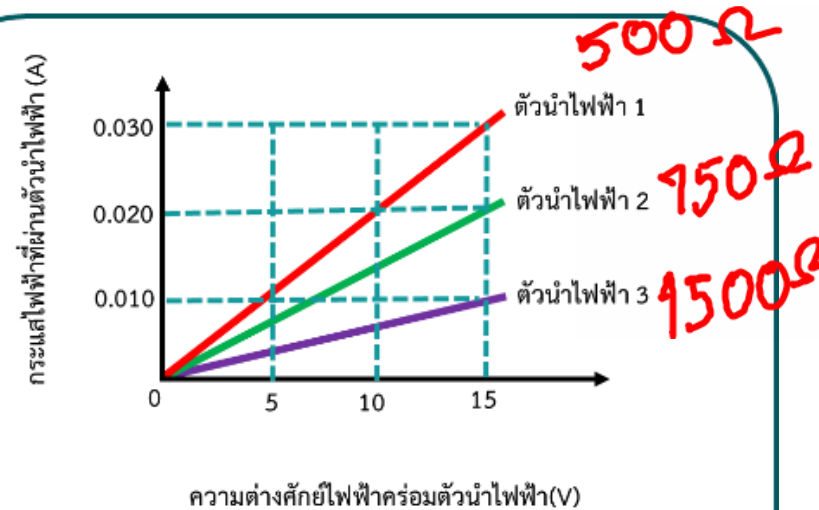

$$\begin{aligned} R &= \frac{V}{I} \\ &= \frac{6}{0.030} \times \frac{100}{100} \\ &= \frac{600}{3.0} = 200 \Omega \end{aligned}$$

คำถามทบทวนความรู้

กราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้าที่คร่อมตัวต้านทานไฟฟ้า และกระแสไฟฟ้าที่ผ่านตัวต้านทานไฟฟ้าที่มีความต้านทานไฟฟ้าคงภาพ ความต้านทานไฟฟ้าของตัวนำไฟฟ้าแต่ละตัวมีค่าเท่าใด

กราฟความสัมพันธ์ระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้าของตัวนำไฟฟ้าที่มีความต้านทานไฟฟ้าต่างกัน

คำถามทบทวนความรู้

จากกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่าง

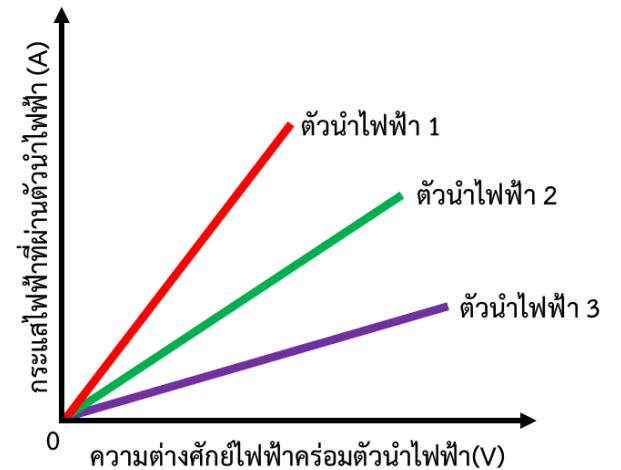
ความต่างศักย์ไฟฟ้า

ที่คร่อมตัวต้านทานไฟฟ้า

และกระแสไฟฟ้าที่ผ่าน

ตัวต้านทานไฟฟ้านั้นดังภาพ

ตัวนำไฟฟ้าใดมีความต้านทานมากที่สุด

กราฟความสัมพันธ์ระหว่างความต่างศักย์ไฟฟ้าและกระแสไฟฟ้าของตัวนำไฟฟ้าที่มีความต้านทานไฟฟ้าต่างกัน

 Q A

คำถามท้ายกิจกรรม

$$V = 50 \text{ V}$$

1. ถ้าอุปกรณ์ไฟฟ้าหนึ่งมีความต่างศักย์ไฟฟ้า 50 โวลต์

$$I = 0.20 \text{ A}$$

และกระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้น

เท่ากับ 0.20 แอมแปร์ ความต้านทานไฟฟ้า

$$R = ?$$

ของอุปกรณ์ไฟฟ้ามีค่าเท่าใด

คำตอบ

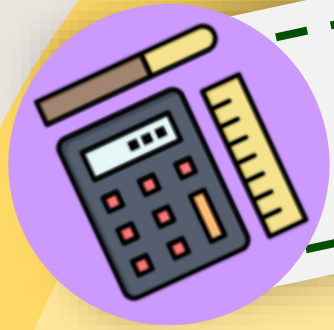
1. ถ้าอุปกรณ์ไฟฟ้าหนึ่งมีความต่างศักย์ไฟฟ้า 50 โวลต์ และกระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นเท่ากับ 0.20 แอมแปร์ ความต้านทานไฟฟ้าของอุปกรณ์ไฟฟ้ามีค่าเท่าใด

$$R = \frac{V}{I}$$

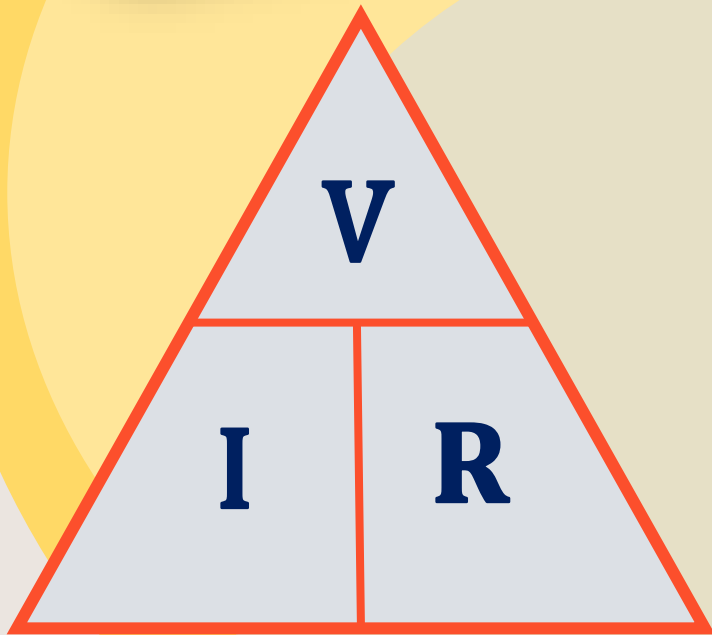
$$R = \frac{50}{0.20} \times \frac{10}{10}$$

$$R = \frac{500}{2}$$

$$R = 250 \Omega$$

คำนวณ

V คือ ความต่างศักย์ไฟฟ้า มีหน่วยเป็น โวลต์ (V)

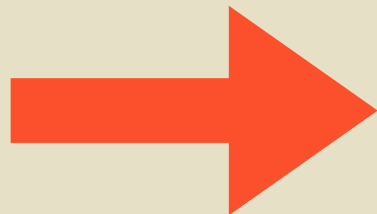
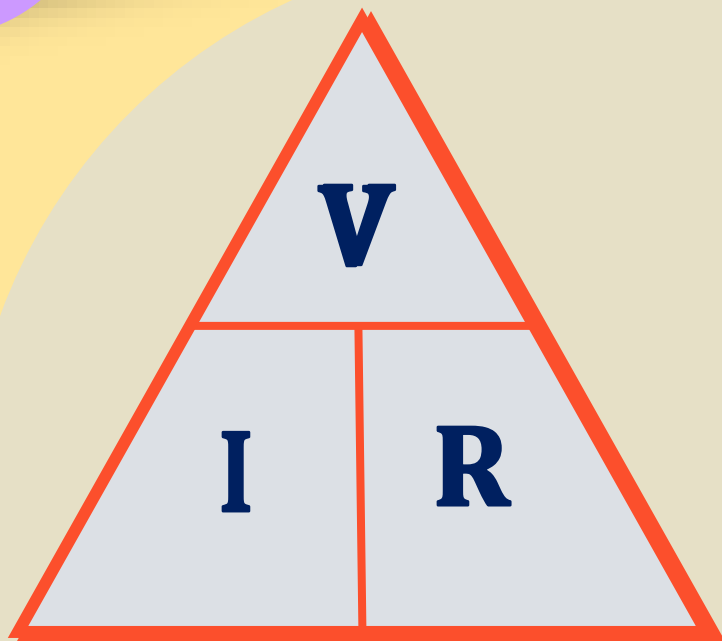
I คือ กระแสไฟฟ้า มีหน่วยเป็น แอมแปร์ (A)

R คือ ความต้านทานไฟฟ้า หรือ โอห์ม (Ω)

คำนวณ

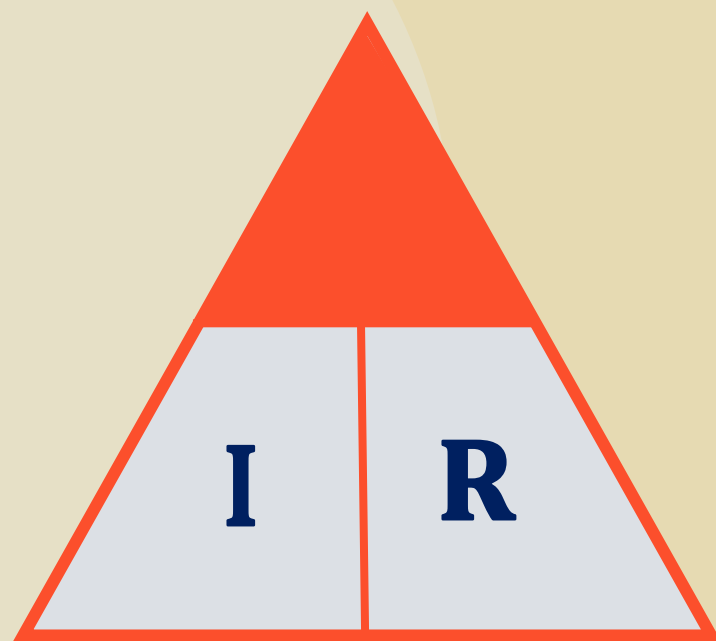
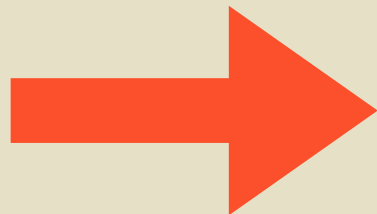
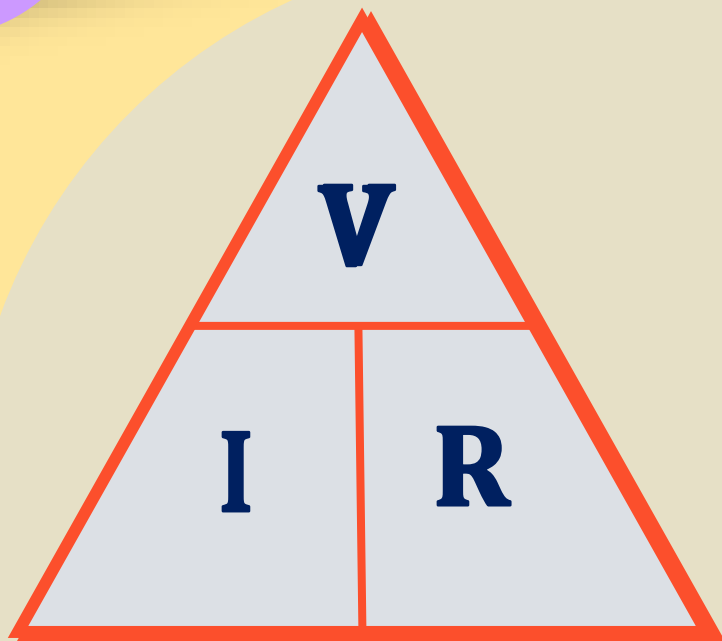
อยากรู้ค่า V ปิด V

คำนวณ

อยากรู้ค่า V ปิด V

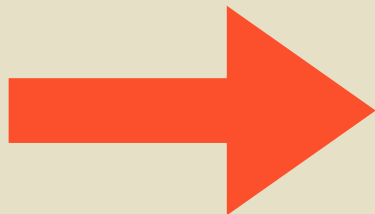
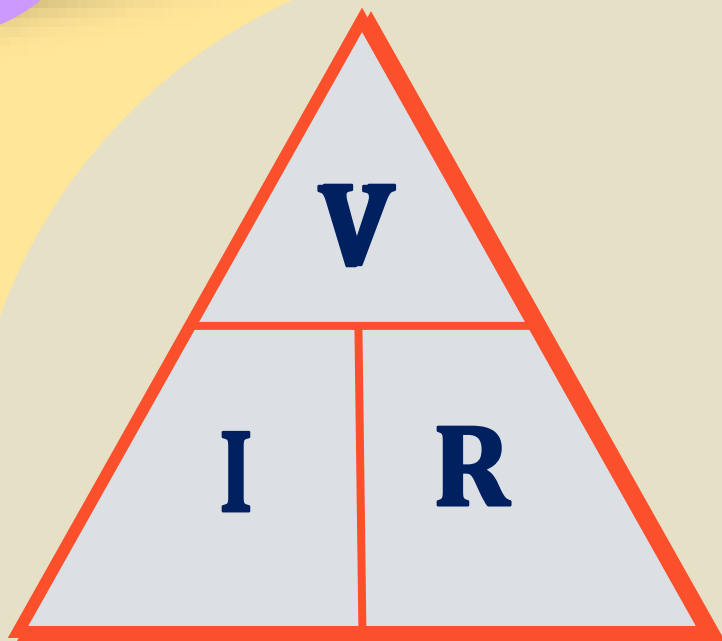

จะได้ $V=IR$

คำนวณ

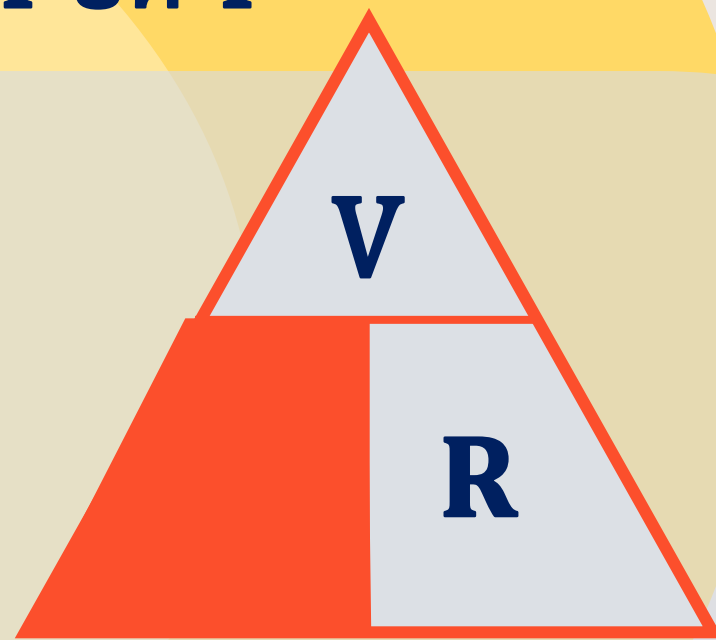
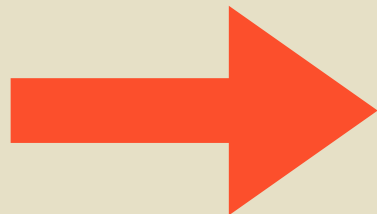
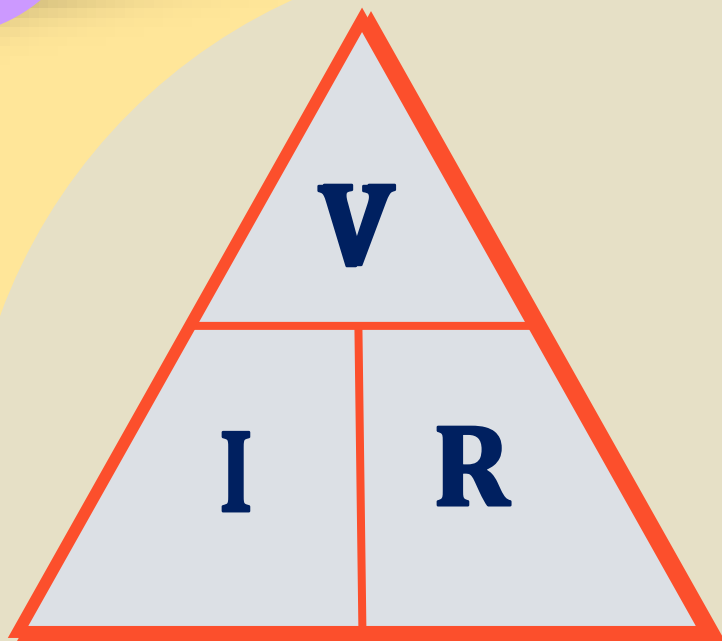
อยากรู้ค่า I ปิด I

คำนวณ

อยากรู้ค่า I ปกติ

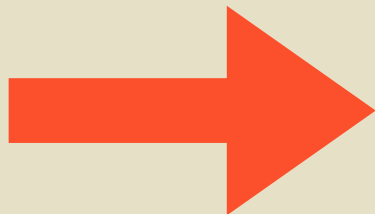
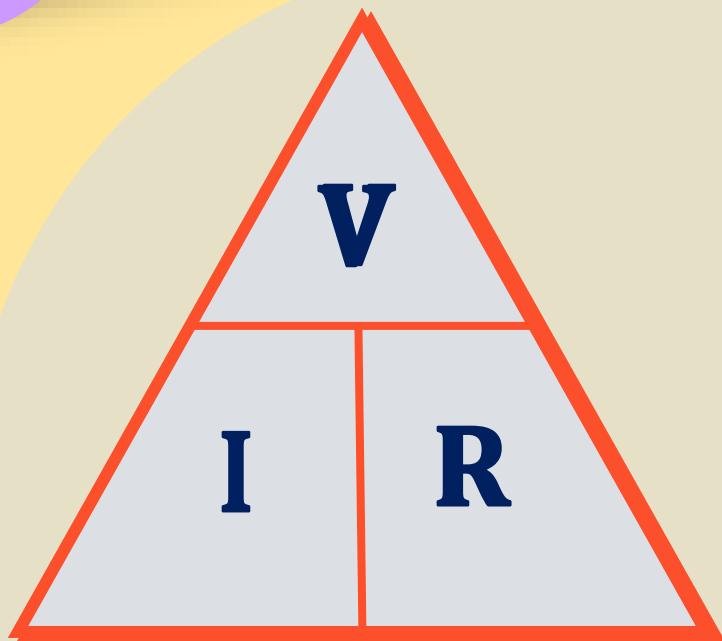

จะได้ $I = \frac{V}{R}$

คำนวณ

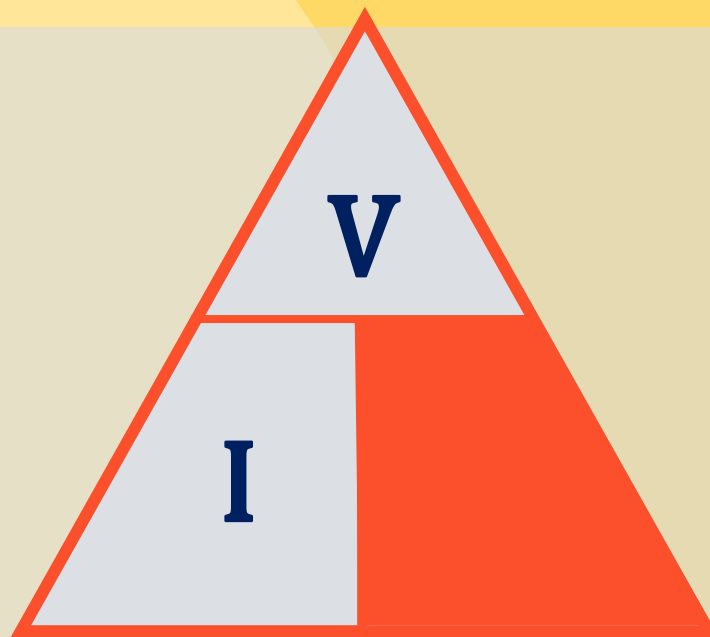
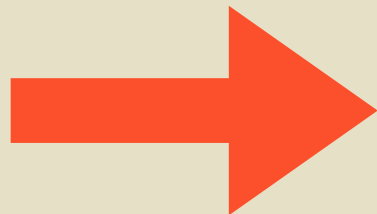
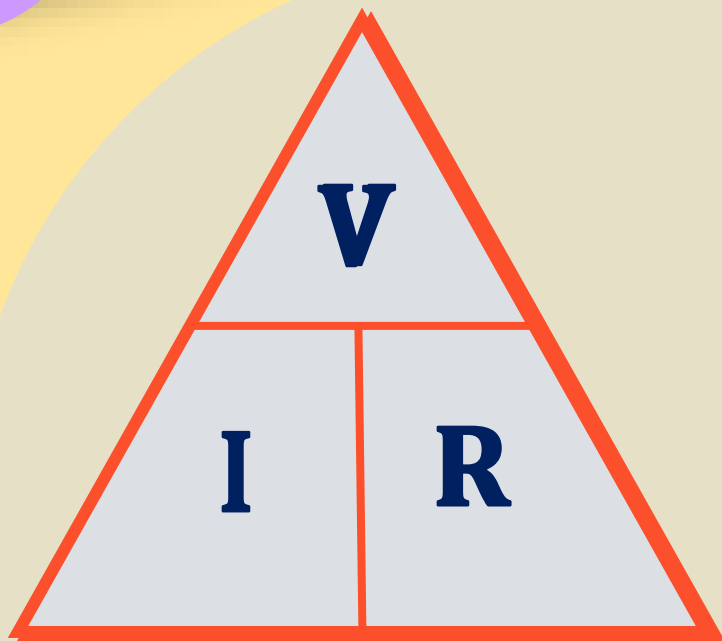
อยากรู้ค่า R ปิด R

คำนวณ

อยากรู้ค่า R ปิด R

จะได้ $R = \frac{V}{I}$

 Q A

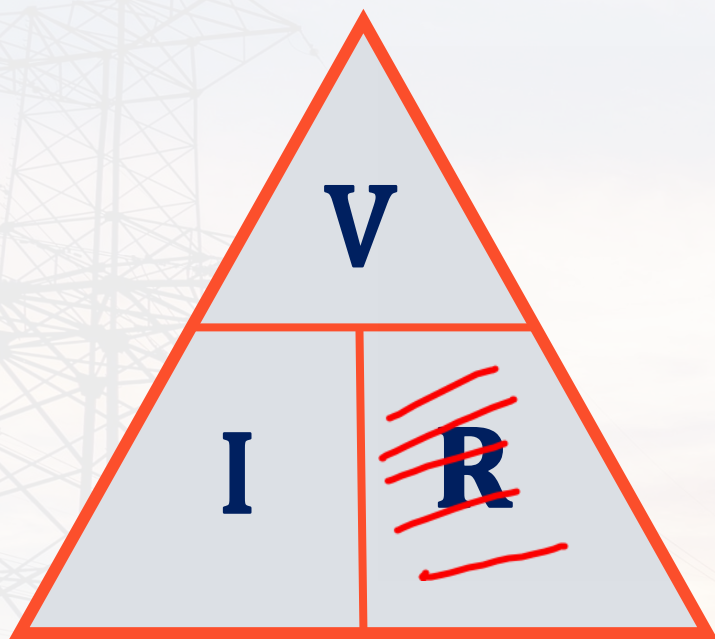
คำถามท้ายกิจกรรม

1. ถ้าอุปกรณ์ไฟฟ้าหนึ่งมีความต่างศักย์ไฟฟ้า 50 โวลต์ และกระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้น เท่ากับ 0.20 แอมแปร์ ความต้านทานไฟฟ้า ของอุปกรณ์ไฟฟ้ามีค่าเท่าใด

คำตอบ

1. ถ้าอุปกรณ์ไฟฟ้าหนึ่งมีความต่างศักย์ไฟฟ้า 50 โวลต์ และกระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นเท่ากับ 0.20 แอมแปร์ ความต้านทานไฟฟ้าของอุปกรณ์ไฟฟ้ามีค่าเท่าใด

$$R = \frac{V}{I}$$

$$R = \frac{50}{0.20}$$

$$R = 250 \, \Omega$$

ใบงานที่ 2

การคำนวณปริมาณทางไฟฟ้า

ดาวน์โหลดใบงานได้จาก www.dltv.ac.th

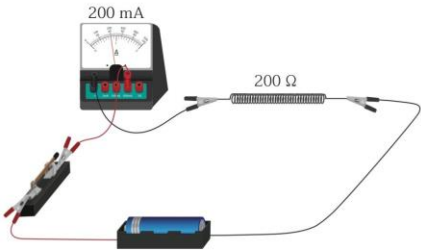
ใบงานที่ 2

การคำนวณปริมาณทางไฟฟ้า

คำชี้แจง

ให้นักเรียนคำนวณหาปริมาณทางไฟฟ้าจากสถานการณ์ดังต่อไปนี้

- เมื่อต่อหลอดตัวนำเส้นหนึ่งกับเซลล์ไฟฟ้า พบว่ามีความต่างศักย์ไฟฟ้าที่ปลายทั้งสองข้างของหลอดตัวนำเท่ากับ 2 โวลต์ วัดกระแสไฟฟ้าผ่านหลอดตัวนำได้ 0.4 แอมแปร์ ความต้านทานไฟฟ้าของหลอดตัวนำนี้เท่ากับเท่าใด
.....
.....
.....
.....
- หลอดไฟที่มีความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างขั้วหลอด 40 โวลต์ ใ้หลอดมีความต้านทานไฟฟ้า 80 โอห์ม จะมีกระแสไฟฟ้าผ่านกี่แอมแปร์
.....
.....
.....
.....
- จากภาพวงจรไฟฟ้า ค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าคร่อมตัวต้านทานเป็นเท่าใด

Q

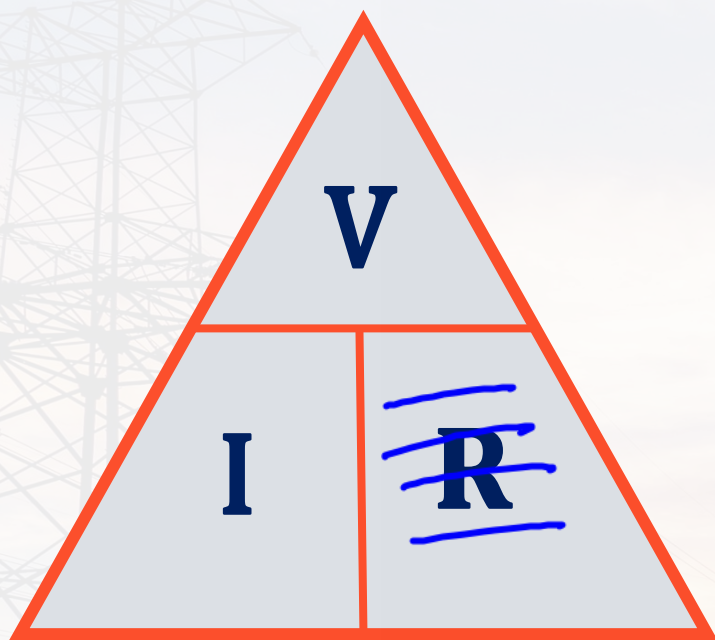
A

คำถามท้ายกิจกรรม

1. เมื่อต่อลวดตัวนำเส้นหนึ่งกับเซลล์ไฟฟ้า พบว่ามีความต่างศักย์ไฟฟ้าที่ปลายทั้งสองข้างของลวดตัวนำเท่ากับ 2 โวลต์ วัดกระแสไฟฟ้าผ่านลวดตัวนำได้ 0.4 แอมแปร์ ความต้านทานของลวดตัวนำนี้เท่ากับเท่าใด

คำตอบ

1. เมื่อต่อลวดตัวนำเส้นหนึ่งกับเซลล์ไฟฟ้า พบว่า
มีความต่างศักย์ไฟฟ้าที่ปลายทั้งสองข้างของลวดตัวนำ
เท่ากับ 2 โวลต์ วัดกระแสไฟฟ้าผ่านลวดตัวนำได้ $I = 0.4 \text{ A}$
ความต้านทานของลวดตัวนำนี้เท่ากับเท่าใด

$$R = \frac{V}{I}$$
$$R = \frac{2}{0.4} \times \frac{10}{10}$$
$$R = \frac{20}{4}$$
$$R = 5 \Omega$$

Q

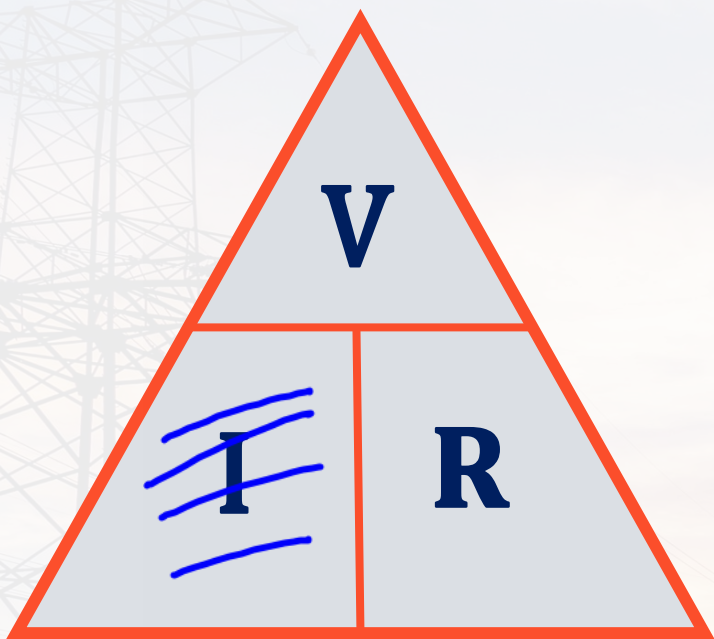
A

คำถามท้ายกิจกรรม

2. หลอดไฟฟ้ามีความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างขั้วหลอด
40 โวลต์ ใส้หลอดมีความต้านทานไฟฟ้า 80 โอห์ม
จะมีกระแสไฟฟ้าผ่านกี่แอมแปร์

คำตอบ

2. หลอดไฟฟ้ามีความต่างศักย์ไฟฟ้าระหว่างขั้วหลอด 40 โวลต์
ไส้หลอดมีความต้านทานไฟฟ้า 80 โอห์ม
จะมีกระแสไฟฟ้าผ่านกี่แอมแปร์

$$I = \frac{V}{R}$$

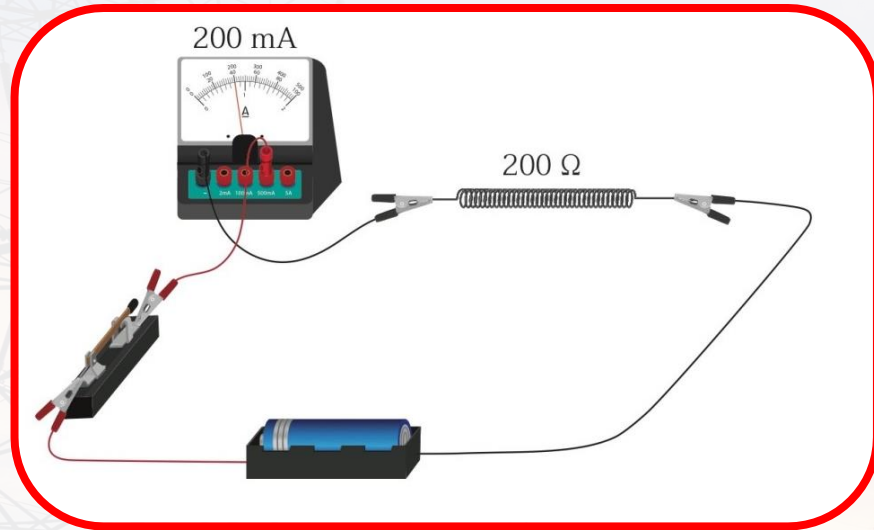
$$I = \frac{40}{80}$$

$$I = 0.5A$$

Q

A

คำถามท้ายกิจกรรม

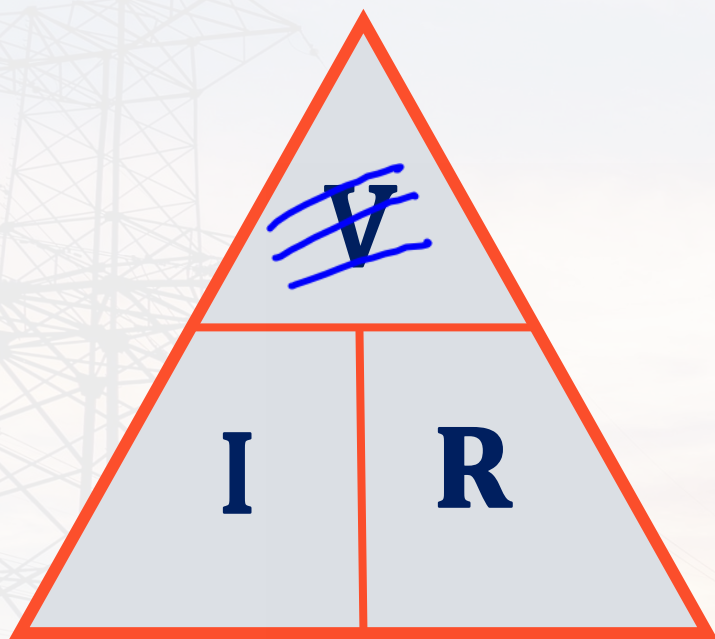
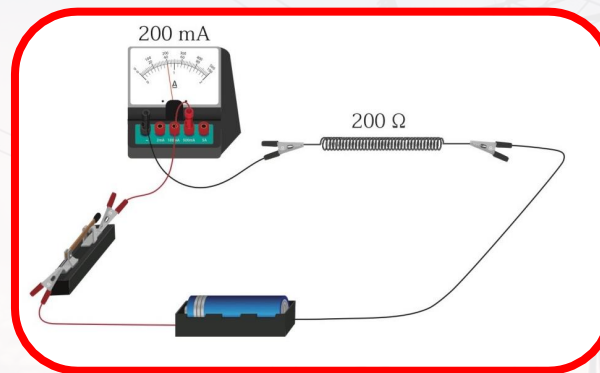
3. จากภาพวงจรไฟฟ้า
ค่าความต่างศักย์ไฟฟ้า
คร่อมตัวต้านทานเป็นเท่าใด

คำตอบ

3. จากภาพวงจรไฟฟ้า ค่าความต่างศักย์ไฟฟ้าคร่อมตัวต้านทานเป็นเท่าใด

$$V = IR$$

$$V = \frac{200}{1000} \times 200$$

$$V = 40 \text{ V}$$

 Q A

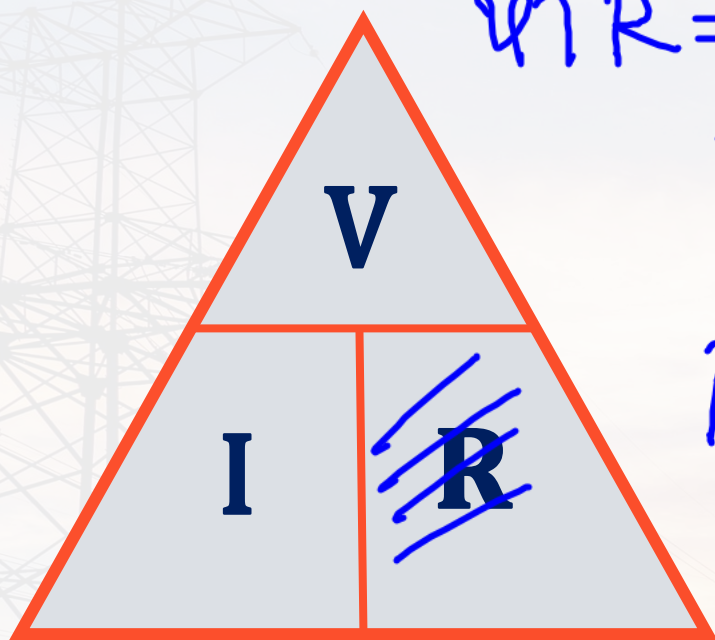
คำถามท้ายกิจกรรม

5. วงจรไฟฟ้าประกอบด้วยแบตเตอรี่ สายไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีไส้หลอด ถ้าให้ความต่างศักย์ไฟฟ้าของอุปกรณ์ไฟฟ้า 12 โวลต์ กระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นจะเท่ากับ 10 มิลลิแอมแปร์ ถ้าเปลี่ยนความต่างศักย์ไฟฟ้าให้แก่อุปกรณ์ไฟฟ้าเป็น 18 โวลต์ กระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นจะเป็นกี่มิลลิแอมแปร์

คำตอบ

5. วงจรไฟฟ้าประกอบด้วยแบตเตอรี่ สายไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีไส้หลอด ถ้าให้ความต่างศักย์ไฟฟ้าของอุปกรณ์ไฟฟ้า 12 โวลต์ กระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นจะเท่ากับ 10 มิลลิแอมแปร์ ถ้าเปลี่ยนความต่างศักย์ไฟฟ้าให้แก่อุปกรณ์ไฟฟ้าเป็น 18 โวลต์ กระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นจะเป็นกี่มิลลิแอมแปร์

$$\text{หา } R = ?$$

$$R = \frac{V}{I}$$

$$R = \frac{12}{0.01} \times \frac{100}{100}$$

$$R = \frac{1200}{1} = 1,200 \Omega$$

คำตอบ

5. วงจรไฟฟ้าประกอบด้วยแบตเตอรี่ สายไฟฟ้า และอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีไส้หลอด ถ้าให้ความต่างศักย์ไฟฟ้าของอุปกรณ์ไฟฟ้า 12 โวลต์ กระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นจะเท่ากับ 10 มิลลิแอมแปร์ ถ้าเปลี่ยนความต่างศักย์ไฟฟ้าให้แก่อุปกรณ์ไฟฟ้าเป็น 18 โวลต์ กระแสไฟฟ้าที่ผ่านอุปกรณ์ไฟฟ้านั้นจะเป็นกี่มิลลิแอมแปร์

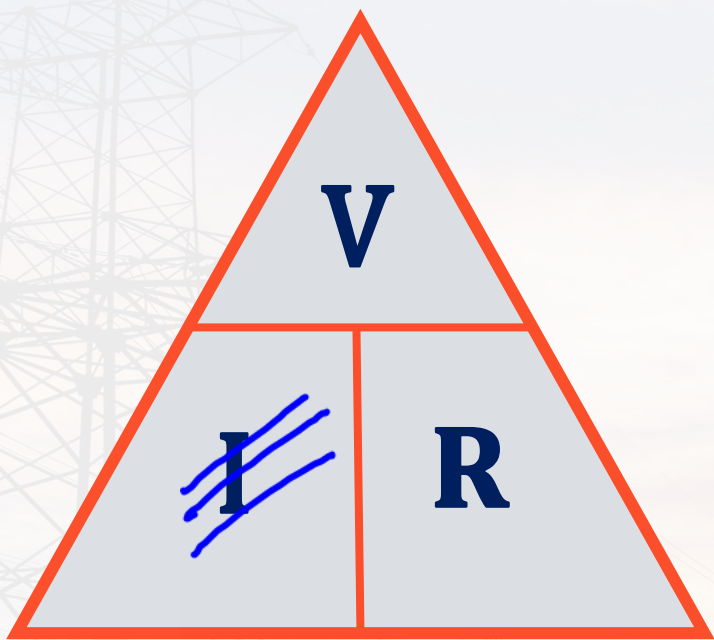
$$R = 1,200 \Omega$$

$$I = \frac{V}{R}$$

$$= \frac{18}{1,200}$$

$$I = 0.015 \text{ A}$$

$$I = 15 \text{ mA}$$

สรุปบทเรียนในวันนี้

ความต้านทานไฟฟ้า (Resistance)

มีสัญลักษณ์เป็น R

มีหน่วยเป็น โวลต์ต่อแอมแปร์ หรือ โอห์ม

สรุปบทเรียนในวันนี้

จากความสัมพันธ์ของกระแสไฟฟ้า

และความต่างศักย์ไฟฟ้า

และความต้านทานไฟฟ้า

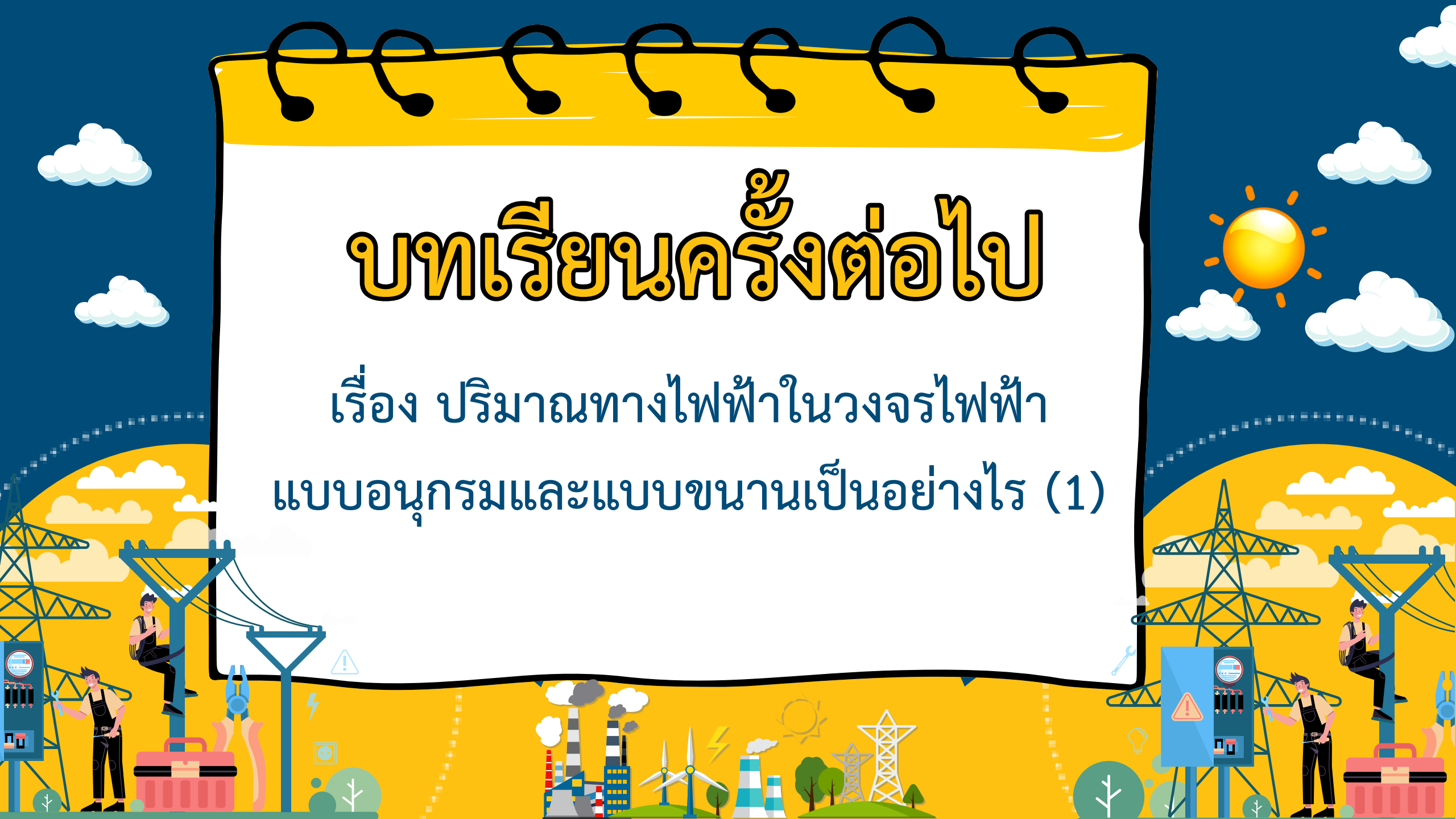
สามารถเขียนแสดงความสัมพันธ์ใหม่

ในรูปสมการได้ว่า
$$\frac{V}{I} = R$$

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง ปริมาณทางไฟฟ้าในวงจรไฟฟ้า
แบบอนุกรมและแบบขนานเป็นอย่างไร (1)

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 ปริมาณทางไฟฟ้าในวงจรไฟฟ้าอนุกรมเป็นอย่างไร
2. ใบงานที่ 1 ปริมาณทางไฟฟ้าในวงจรไฟฟ้าอนุกรมเป็นอย่างไร
3. ใบความรู้ที่ 1 การต่อวงจรไฟฟ้าแบบอนุกรมและแบบขนานภายในบ้าน

สามารถดาวน์โหลดใบความรู้และใบงานได้ที่

www.dltv.ac.th